

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul legii privind protecția secretelor comerciale

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/prounerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător nr. 38-78-8524 din 11.08.2023	Analiza impactului se susține cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor.	
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene nr. DI/3/041.1-9558 din 21.08.2023	În limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	
Centrul Național Anticorupție nr. 06/2/13262 din 23.08.2023	Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteză recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări. Urmare celor expuse, solicităm condescendent expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat pentru efectuarea expertizei anticorupție.	Se acceptă
Ministerul Afacerilor Interne nr. 44/22-3885 din 24.08.2023	A examinat proiectul și comunică în ordinea argumentelor ce succed. La proiectul de lege: Nu este necesară divizarea art. 5 în alineate deoarece în conținutul acestuia se regăsește un singur alineat.	Se acceptă
	La art. 7 alin. (1) lit. b), conjuncția „și” se va exclude, deoarece la enumerarea literelor, acestea se disting prin semnul grafic „; ”. Această obiecție se va respecta pe tot parcursul proiectului.	Se acceptă parțial Conjuncția „și” din art. 11 alin. (2) și art. 13 alin. (1) se exclude.

		Totodată, considerăm oportună menținerea conjuncției „și” la art. 7 alin. (1) lit. b) și art. 11 alin. (1) lit. b). Considerentele menționate la lit. a), b) și c) de la alin. (1) art. 7 și alin. (1) art. 11 se aplică cumulativ, astfel, în vederea evitării înțelegerii eronate a normei, conjuncția „și” urmează a fi menținută. Atât Directiva (UE) 2016/943, cât și legislația statelor europene expun această prevedere în aceeași redacție.
	La lit. b) este necesar de indicat capitolul din care face parte Secțiunea a 3-a, ce urmează a fi abrogată, fiindcă Codul Civil este divizat în Cărți, Titluri, Capitole și Secțiuni, iar neindicarea unuia din aceste elemente structurale generează neclarități în procesul de amendare, prin urmare se propune expunerea lit. b) în următoarea redacție: „b) secțiunea a 3-a din Capitolul XXXIII, Titlul III, Cartea a treia se abrogă.”.	Se acceptă, art. 17 lit. b) se expune în redacția propusă.
	Proiectul urmează a fi completat cu prevederi care să reglementeze răspunderea contravențională și penală pentru încălcarea legislației or, legislația contravențională prevede la art. 107 din Codul Contravențional „Obținerea sau divulgarea informațiilor care constituie secret comercial, bancar sau fiscal”, iar legislația penală prevede la art. 245 ¹⁰ din Codul penal „Obținerea ilegală și/sau divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial sau bancar”.	Se acceptă, art. 4 din proiectul de lege se completează cu alin. (6) cu următorul cuprins: „(6) Încălcarea normelor privind protecția secretelor comerciale reglementate prin prezenta lege atrage răspundere contravențională sau penală, după caz.”
	La proiectul notei informative în compartimentul nr. 11 „Constatarea altor expertize”, cuvântul „evaluare” se va substitui cu cuvântul „reglementare”, din motiv că expertiza care a fost efectuată poartă denumirea de „Analiza impactului de reglementare”.	Se acceptă
	Subsidiar, învederează că autorul proiectului urmează a se conforma prevederilor art. 54 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și a expune conținutul proiectului	Se acceptă

	într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.	
Centrul de armonizare a legislației nr. 31/02-126-8997 din 23.08.2023	Ca urmare a expertizei de compatibilitate, constată că, proiectul de lege privind protecția secretelor comerciale transpune Directiva (UE) 2016/943 a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale.	
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării nr. 15-2646 din 28.08.2023	<p>Potrivit notei informative, elaborarea proiectului este determinată de reglementarea fragmentară a protecției informațiilor ce constituie secrete comerciale, precum și de necesitatea transpunerii depline a Directivei (UE) 2016/943 a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale.</p> <p>În context, deși intenția declarată a autorului este de a transpune integral directiva prenotată, se constată o abordare particulară a reglementării termenului de prescripție aplicabil acțiunilor ce vizează protecția secretelor comerciale. Propriuzis, proiectul stabilește că deținătorii secretelor comerciale pot intenta o acțiune în instanța de judecată în interiorul termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani. Pe de altă parte, Directiva (UE) 2016/943 prevede posibilitatea aplicării unui termen de prescripție care să nu depășească 6 ani (art.8 alin.(2)). Astfel, pentru fortificarea mecanismul de protecție a drepturilor deținătorilor de secrete comerciale, considerăm justificată revizuirea termenului respectiv de la trei la șase ani.</p>	<p>Nu se acceptă, art. 8 alin. (2) din Directiva (UE) 2016/943 prevede posibilitatea aplicării unui termen de prescripție care să nu depășească 6 ani. Corespunzător, aplicarea termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani acțiunilor prin care se apără drepturile asupra secretelor comerciale se încadrează în termenul stabilit de prevederile Directivei (UE) 2016/943. Se consideră oportună aplicarea termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani, stabilit conform Codului civil, inclusiv reieșind din faptul că, art. 8 alin. (2) din proiectul legii supun și celelalte elemente definitorii (cum ar fi începutul curgerii,</p>

		suspendarea, întreruperea termenului menționat) dispozițiilor Codului civil.
	Suplimentar, menționează că art.63 din Legea concurenței nr.183/2012 conține referințe la Legea nr.171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial. Prin urmare, ținând cont de cerințele de tehnică legislativă statuate în art.63 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, considerăm judicios necesară completarea art.17 din proiect cu prevederile corespunzătoare.	Se acceptă parțial, în vederea respectării consecutivității adoptării actelor normative, modificarea propusă la art. 17 din Legea concurenței nr. 183/2012 urmează a fi operată după intrarea în vigoare a Legii privind protecția secretelor comerciale, or conform Diposițiilor finale din proiect, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii, Guvernul va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acesteia.
	Totodată, pentru evitarea incertitudinilor practice, se propune reglementarea aspectelor ce vizează aplicabilitatea noii legi în privința litigiilor aflate în examinare pe rolul instanțelor judecătorești.	Nu se acceptă, mecanismul privind protecția secretelor comerciale este instituit de Codul Civil, la Titlul III <i>Categoriile de obligații</i> Capitolul XXXIII <i>Răspunderea delictuală</i> Secțiunea a 3-a <i>Răspunderea pentru dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale.</i> Legea specială, nu instituie un nou mecanism, dar are

		scopul de a unifica normele existente și de a reglementa măsuri care aduc un grad suplimentar de protecție secretelor comerciale, în beneficiul asigurării drepturilor procedurale ale deținătorilor secretelor comerciale și ale părților participante la proces.
Consiliul Concurenței nr. DJ-06/452-1268 din 30.08.2023	A examinat proiectul și, în limitele competenței sale, comunică despre lipsa propunerilor și obiecțiilor.	
Ministerul Justiției nr. 03/7820 din 30.08.2023	<p>Cu privire la art. 5, atrage atenția că acest articol este format dintr-un alineat unic. Prin urmare, textul „(1)” urmează a fi exclus.</p> <p>2. Cu privire la art. 6, remarcă că art. 2 alin. (1) și (2) din <i>Codul de procedură civilă</i> prevăd următoarele:</p> <p>„(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.</p> <p>(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.”.</p> <p>Din prevederile expuse <i>supra</i> reiese faptul că prezentul proiect de lege va avea caracter de <i>lex specialis</i> în raport cu prevederile generale din <i>Codul de procedură civilă</i> și, prin urmare, vor avea aplicabilitate directă și nemijlocită.</p> <p>Cu toate acestea, pentru a preveni eventualele interpretări eronate din partea instanțelor de judecată, precum și pentru a asigura o claritate sporită cu privire la relația dintre prevederile <i>Codului de procedură civilă</i> și prevederile prezentei legi, propune completarea art. 6 cu un alineat suplimentar, cu următorul cuprins:</p>	Se acceptă

	<p>„(2) Cererea de chemare în judecată se depune și se judecă în conformitate cu prevederile generale din Codul de procedură civilă, cu excepțiile și completările stabilite de prezenta lege.”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>3. În denumirea art. 7, cuvintele „de drept procesual” se vor substitui cu cuvintele „de drept procedural”. Or:</p> <p>a) drepturile subiective ale participanților la proces sunt de natură procedurală, în sensul în care existența acestora este reglementată de norme juridice procesuale;</p> <p>b) <i>Codul de procedură civilă</i> operează strict cu conceptul de „drept procedural” (e.g. art. 3, 26, 27, 56, 58-61, 70, 72, etc.).</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>4. Cu privire la art. 7 alin. (2), remarcăm că această prevedere transpune <i>mot à mot</i> art. 7 alin. (2) din <i>Directiva (UE) 2016/943 a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale</i> (în continuare – <i>Directiva (UE) 2016/943</i>).</p> <p>Relevăm faptul că <i>Codul de procedură civilă</i> conține un șir de prevederi referitoare la folosirea cu rea-credință a drepturilor procedurale. În acest sens este relevant, în special, art. 61 din <i>Codul de procedură civilă</i>:</p> <p>„Articolul 61. Obligația participanților la proces de a se folosi cu bună credință de drepturile lor procedurale</p> <p>(1) Participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.</p> <p>(2) În caz de folosire cu rea-credință a drepturilor procedurale, instanța de judecată, la cererea părții interesate, obligă partea vinovată să repare prejudiciul cauzat.</p> <p>(3) Participanții la proces care exercită drepturile procedurale în mod abuziv se sancționează de către instanța de judecată cu amendă în mărime de pînă la 50 de unități convenționale.”.</p>	

	<p>Totuși, pornind de la faptul că este interpretabil în ce măsură art. 61 din <i>Codul de procedură civilă</i> este aplicabil și în cazul inițierii/intentării cu rea-credință a unor proceduri judiciare, considerăm că este oportună menținerea art. 7 alin. (2) din prezentul proiect de lege.</p> <p>Însă, pentru racordarea sistemică a acestei norme la prevederile din <i>Codul de procedură civilă</i>, considerăm necesară reformularea acestui alineat, după cum urmează:</p> <p>„(2) Art. 61 din <i>Codul de procedură civilă</i> se aplică în mod corespunzător și în cazul în care o cerere de chemare în judecată cu privire la dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial este în mod evident nefondată și se constată că reclamantul a intentat acțiunea în mod abuziv sau cu rea-credință.”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>5. Adițional, la art. 7 alin. (2), cuvintele „daune-interese” urmează a fi substituite cu cuvântul „despăgubiri”. Or, <i>Codul civil</i>, precum și alte prevederi din prezenta lege, operează cu noțiunea de „despăgubire”.</p>	<p>Ținând cont de faptul că a fost acceptată propunerea nr. 4 și art. 7 alin. (2) a fost expus în altă redacție, propunerea respectivă decade.</p>
	<p>6. Cu privire la art. 7 alin. (3), considerăm că această prevedere urmează a fi exclusă, din cauza următoarelor considerente:</p> <p>a) norma corelativă din <i>Directiva (UE) 2016/943</i> prevede că statele membre „pot” prevedea ca măsurile menționate la pct. 4 din prezentul aviz să facă obiectul unor proceduri juridice separate. Deci, nu instituie în acest sens o obligație;</p> <p>b) art. 61 din <i>Codul de procedură civilă</i> este incident în contextul aceleași proceduri judiciare și nu descrie ipoteza unor proceduri judiciare distincte;</p> <p>c) este oportun ca competența de examinare a unor pretenții ce vizează exercitarea cu rea-credință a drepturilor procedurale (inclusiv de intentare cu rea-credință a unei acțiuni) să fie atribuită în sarcina judecătorului care nemijlocit a examinat și fondul cauzei intentate. Or, acesta deja este familiarizat cu circumstanțele particulare ale cauzei pendinte, precum și cu comportamentul procesual al participanților;</p> <p>d) nu în ultimul rând, nici România nu a transpus această prevedere în <i>Ordonanța de urgență nr.</i></p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>25/2019 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate care constituie secrete comerciale împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (în continuare – Ordonanța de urgență nr. 25/2019), pornind de la conținutul prevederii de la art. 190 din Codul de procedură al României.</p>	
	<p>7. La art. 9 alin. (1), sintagma „funcționarii judiciari” urmează a fi substituită cu sintagma „personalul instanțelor judecătorești”. Or, cadrul normativ al Republicii Moldova nu operează cu noțiunea de „funcționar judiciar”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>8. La art. 9 alin. (4) lit. b), cuvintele „sau transcrierile” urmează a fi excluse. Or, Codul de procedură civilă operează doar cu noțiunea de „înregistrări”, nu și „transcrieri”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>9. La art. 10 alin. (1) lit. c), este necesară excluderea cuvintelor „sau predarea”. Or, pentru cadrul normativ al Republicii Moldova nu este specific o astfel de măsură asiguratorie. Observăm că și la art. 10 alin. (1) lit. c) din Ordonanța de urgență nr. 25/2019 este utilizată doar noțiunea de „indisponibilizare” (i.e. sechestrare).</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>10. Adițional, la art. 10 alin. (1) lit. c), este necesară substituirea cuvintelor „de a încălca” cu cuvintele „că contravin”. Or, noțiunea de bază utilizată la art. 2 este de „mărfuri care contravin normelor”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>11. La art. 10 alin. (2) și (3), pornind de la specificul limbajului legislației procedurale a Republicii Moldova, precum și luând în considerație prevederile de la art. 1271 și 1272 din Codul de procedură civilă, cuvintele „obiectul constituirii unei garanții”, de la art. 10 alin. (2) și (3), urmează a fi substituite cu cuvintele „obiectul unei cauțiuni”. Or, în sensul reglementărilor din Codul de procedură civilă, garanția cu caracter asiguratoriu în cadrul unui proces civil este de natură patrimonială și poartă denumirea convențională de „cauțiune”. Observăm că aceeași soluție este oferită și la art. 10 alin. (2) din Ordonanța de urgență nr. 25/2019.</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>12. La art. 11 alin. (3), cuvîntul „<i>încetarea</i>” urmează a fi substituit cu cuvîntul „<i>revocarea</i>”, care este mai potrivit pentru anularea măsurilor asigurătorii. Acest termen este utilizat și la art. 13 alin. (3), în cazul măsurilor corective. Prin urmare, este necesar de asigurat o abordare unitară a limbajului textului proiectului.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>13. La art. 11 alin. (3) lit. a), cuvîntul „<i>luarea</i>” se va substitui cu cuvîntul „<i>dispunerea</i>”. Or, măsurile provizorii și asigurătorii sunt dispuse/aplicate de instanța de judecată și nu „<i>luate</i>”. Acest termen va fi în corespundere, atît cu art. 10, cît și cu teza introductivă de la art. 11 alin. (3).</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>14. La art. 12 alin. (3), cuvintele „<i>organizațiilor caritabile</i>” urmează a fi substituite cu cuvintele „<i>organizațiilor filantropice</i>”, în conformitate cu terminologia utilizată în <i>Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare</i> (art. 2 alin. (2) și art. 27).</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>15. Cu privire la art. 13 alin. (1), remarcăm faptul că la acest alineat sunt enumerate în mod identic circumstanțele prevăzute la art. 11 alin. (2). Astfel, pentru a evita dublările și paralelismele legislative, este necesară reformularea art. 13 alin. (1), după cum urmează: <i>„(1) La dispunerea măsurilor prevăzute la art. 12 și pentru evaluarea proporționalității acestora, instanța de judecată trebuie să țină seama de circumstanțele specifice ale cazului, inclusiv, după caz, cele prevăzute la art. 11 alin. (2) lit. a)-h).”</i></p>	<p>Nu se acceptă, ținând cont că articolele 11 și 13 fac parte din Secțiuni diferite și reglementează condițiile de aplicare a măsurilor provizorii și asigurătorii, corespunzător, condițiile de aplicare a măsurilor corective, considerăm binevenită reglementarea acestor circumstanțe în articole diferite, precum sunt și în Directiva (UE) 2016/943.</p>
	<p>16. Cu privire la art. 14 alin. (2), pentru asigurarea clarității și previzibilității normei juridice, este necesară expunerea acesteia în următoarea redacție: <i>„(2) Limitarea răspunderii materiale a salariatului față de angajator, prevăzută la art. 336 din Codul muncii, în ceea ce privește despăgubirile pentru dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial al angajatorului, se aplică în cazul în care salariatul a acționat fără intenție.”</i></p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>17. La art. 14 alin. (4), pentru asigurarea clarității normei juridice, după cuvintele „<i>modul de determinare</i>” urmează a fi introduse cuvintele „<i>a despăgubirilor</i>”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>18. Cu privire la art. 15 alin. (1), pentru asigurarea clarității și previzibilității normei juridice, este necesară dezvoltarea acestei prevederi, încât să clarifice:</p> <p>a) în sarcina cărui subiect este dispusă asigurarea publicității hotărârii judecătorești; și b) modalitățile indicative (<i>i.e.</i> nu exhaustive) de publicare a hotărârilor judecătorești sau a informațiilor în privința acestora.</p> <p>În acest sens, sunt exemplificative reglementările relevante din Franța¹ și Lituania².</p> <p>Astfel, propunem ca art. 15 alin. (1) să fie expus în următoarea redacție:</p> <p>„(1) <i>Instanța de judecată, la cererea reclamantului, poate dispune, în sarcina și pe cheltuielile făptuitorului, măsuri corespunzătoare pentru diseminarea informațiilor cu privire la hotărâre, în special publicarea integrală sau parțială a acesteia în mijloace de informare în masă.</i>”.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>19. Cu privire la tabelul de concordanță, considerăm oportună completarea compartimentului 5 (proiectul de act normativ național) în privința art. 16 din <i>Directiva (UE) 2016/943</i>:</p> <p>a) cu art. 245¹⁰ din <i>Codul penal</i> (Obținerea ilegală și/sau divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial sau bancar); și b) cu art. 107 din <i>Codul contravențional</i> (Obținerea sau divulgarea informațiilor care constituie secret comercial, bancar sau fiscal).</p> <p>Or, aceste componente reprezintă măsuri punitive care au tangență directă cu sancțiunile menționate la art. 16 din <i>Directiva (UE) 2016/943</i>.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>20. Cu privire la analiza de impact, remarcăm că aceasta nu a fost actualizată în corespundere cu proiectul de lege transmis spre avizare (<i>i.e.</i> care propune adoptarea unei legi speciale, nu simpla modificare a <i>Codului civil</i>).</p> <p>Prin urmare, este necesară ajustarea sub-compartimentului b) de la compartimentul 3, a sub-compartimentelor b1) și e) de la</p>	<p>Se acceptă, analiza impactului de reglementare a fost actualizată</p>

	compartimentul 4, precum și a sub-compartimentului a) de la compartimentul 5.	
--	---	--

Director general adjunct

Andrei POPA